

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนคติ (Attitude)

คำว่า "ทัศนคติ" มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้คือ

ตามศัพท์บัญญัติทางวิชาการศึกษา ทัศนคติ หมายถึง "ท่าที ความรู้สึกของคนซึ่งเป็นอำนาจหรือแรงรับอย่างหนึ่งที่แฝงอยู่ในจิตใจมนุษย์และพร้อมที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง"¹

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "ทัศนคติคือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือหนีหรือต่อต้าน สภาพการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รัก กลัว เกลียด ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น"²

กอร์ดอน คัมบลิว ออลพอร์ต (Gordon W. Allport) ให้ความหมายว่า "ทัศนคติเป็นความพร้อมของจิตใจและประสาท เกิดจากการได้รับประสบการณ์ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองต่อบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล

¹กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2499), หน้า 16.

²Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw-Hill Book Co., Inc., 1959), p.48.

นั้น"¹

เฟรเดอริก เจ แมคโดนัลด์ (Frederic J. McDonald) กล่าวว่า "ทัศนคติคือ ความโน้มเอียงหรือสภาวะความพร้อมที่แสดงพฤติกรรมออกมาในทางใดทางหนึ่ง"²

อารอน ควินน์ ซาร์แทน (Aaron Quinn Sartain) ได้ให้คำจำกัดความว่า "ทัศนคติคือความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง"³

ฮาร์รี ซี ไทรอินดีส (Harry C. Traindis) กล่าวว่า "ทัศนคติมีความสำคัญ 2 ประการ คือ ทัศนคติเป็นความต้องการที่จะตอบสนองและเป็นความสม่ำเสมอในการตอบสนองของบุคคลต่อบุคคลอื่นหรือต่อสภาพการณ์ทางสังคม"⁴

จากแนวความคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เป็นความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ในทางหนึ่งทางใด เช่น รัก เกลียด สนับสนุน ต่อต้าน เป็นต้น ทัศนคติจึงเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ.

¹Gradner Lindzey and Elliot Aronson, The Handbook of Social Psychology, 3d ed. (New York : Addison Wesley Publishing Co., 1969), pp.271-272.

²Frederic J. McDonald, Education Psychology (San Francisco: Wadsworth Publishing Co., Inc., 1959), p.564.

³ Aaron Quinn Sartain, et al., Psychology Understanding Human Behavior, p.108.

⁴Harry C. Traindis, Attitude and Attitude Change (New York : John Wiley and Sons Inc., 1971), pp.6-7.

ทัศนคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. Cognitive Component คือองค์ประกอบเกี่ยวกับความคิดเห็นและความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

2. Feeling Component คือองค์ประกอบด้านความรู้สึกของบุคคลซึ่งมีอารมณ์เกี่ยวข้องกับอวัยวะ เช่น รัก ชอบ โกรธเกลียด เป็นต้น

3. Behavioral Component คือองค์ประกอบด้านความรู้สึกที่บุคคลนั้นมีต่อเหตุการณ์หรือบุคคลอื่น ๆ¹

ทัศนคติจะเกิดขึ้นได้เมื่อองค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดรูปแบบ การพัฒนาของทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล การติดต่อกับบุคคลอื่น การเลียนแบบในสังคม การปรับตัวให้เข้ากับสังคม สิ่งเหล่านี้จะรวมตัวกันเป็นรูปแบบทัศนคติของแต่ละบุคคล ทัศนคติจะคงเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการทางจิตวิทยา สังคมที่สำคัญซึ่งได้แก่ การตั้งใจ การเรียนรู้ การรับรู้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยวิธีการต่าง ๆ 4 ประการ คือ

1. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยแรงจูงใจ
2. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยเทคนิคอันเหมาะสม
3. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยการกระทำหรือการปฏิบัติจริง
4. บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติได้โดยอาศัยหลักการแห่งเหตุผล²

¹ สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาสังคม (พระนคร : แพร์-พิทยา, 2520), หน้า 21.

² ไพบุลย์ อินทรวีชา, หลักและวิธีจัดเจตนคติ (กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517), หน้า 47.

เดวิด อี. เอ็ดเวิร์ด (David E. Edwards) ได้กล่าวถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 4 ประการคือ

1. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับการจูงใจ
2. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง
3. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติหรือสภาพการณ์ของสิ่งนั้น ๆ
4. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้มีการกระทำและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง¹

นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหลายทฤษฎี เช่น

1. ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) ฮอปแลนด์ เจนีส และ เคลลี (Holtland Janis and Kelly) ได้ร่วมกันศึกษาโดยยึดหลักว่า ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความนึกเห็น การเรียนรู้ทำให้บุคคลได้รับความนึกเห็นใหม่ และการเรียนรู้นั้นจะเกิดไคน้อยเพียงใด ต้องอาศัยการเสริมแรง และองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้แก่ ความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ก่อนที่บุคคลจะเกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ จะต้องเกิดความสนใจในความรู้ที่จะได้รับก่อน เมื่อสนใจ เกิดความเข้าใจขึ้นแล้ว จึงเกิดการยอมรับ²

2. ทฤษฎีการตัดสินทางสังคม (Social Judgment Theory) คาโรลิน และ มูซาเฟอร์ เซอริฟ (Carolyn W. Sherif and Muzaffer Sherif) เป็นยืนยันว่าทัศนคติ

¹ David C. Edwards, General Psychology (New York : The Macmillan Company Collier-McMillan Limited, 1968), pp.200-202.

² Chester A. Insko, Theories of Attitude Change (New York: Appleton : Century Crofts, 1967), pp.12-13.

เกิดจากการเรียนรู้เช่นกัน ซึ่งจะสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ประกอบกับการมีความคิดเกี่ยวกับตนเองอยู่ด้วย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างทัศนคติเดิมกับข้อมูลที่ได้รับ บุคคลจะเปรียบเทียบทัศนคติเดิมกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ ถ้าทัศนคติเดิมตรงกับบรรทัดฐานของกลุ่ม (Group Norm) และข้อมูลใหม่มาจากแหล่งข้อมูลที่แทนของกลุ่มเช่นกัน ก็จะทำให้บุคคลสงสัยว่า ทัศนคติของเขาอาจจะคลาดเคลื่อนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่ม ซึ่งมีผลทำให้บุคคลนั้นหันไปหาข้อมูลใหม่คือทัศนคติที่เปลี่ยนไปนั่นเอง¹

3. ทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency Theory) ทฤษฎีนี้ให้ความหมายของความสอดคล้องไว้ว่า เป็นภาวะที่ทุกสิ่งทุกอย่างผสมกลมกลืนกัน ไม่มีความกักกันค้านหนึ่งค้านใด เป็นขบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ถ้าเกิดความไม่สอดคล้องจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ² นักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยยึดหลักความสอดคล้องนี้ เช่น อเบอร์ลสัน เจ โรเซนเบิร์ก (Aberlson J. Rosenberg) กล่าวถึงสภาพความสอดคล้องของทัศนคติว่า เมื่อบุคคลมีความรู้สึกและความคิดความเข้าใจไม่สอดคล้องกันจนถึงระดับที่ไม่สามารถทนได้ ทัศนคติจะเปลี่ยนไป นอกจากนี้ ลีออน เฟสติงเจอร์ (Leon Festinger) ก็กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างความรู้สึก ความคิด และการกระทำ ภาวะของความไม่สอดคล้องเกิดขึ้นได้สองกรณีคือ บุคคลรับรู้เหตุการณ์ใหม่หรือข้อมูลใหม่ หรือขัดแย้งกับความเชื่อ ความคิดเห็นและทัศนคติเดิม หรือเมื่อบุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่คาดไม่ถึง เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องขึ้น บุคคลจะพยายามทำให้เกิดความสอดคล้องหรือพยายามหาข้อมูลมาสนับสนุนความคิดและพฤติกรรมเดิมของตน³

¹ Carolyn W. Sherif and Muzafer Sherif, Attitude : Ego Involvement and Change (New York: John Willey and Sons Inc, 1967), p. 115.

² Chester A. Insko, Theories of Attitude Change, p. 99.

³ Leon Festinger, A Theory of Cognitive Dissonance (Stanford Calif : Stanford University Press, 1965), pp. 3-5.

4. ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) โดยปกติบุคคลทั่วไปจะพยายามรักษาความสมดุลของทัศนคติของตนไว้ คือเมื่อมีทัศนคติที่ดี (Positive) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และได้รับข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งนั้นในค่าน้ำหนักที่จะทำให้ทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้นอยู่ในสภาพสมดุล ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แต่ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ในทางที่ไม่ดีก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับทัศนคติเดิม ทำให้บุคคลเกิดความพยายามที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น จึงอาจทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธข้อมูลใหม่ที่รับได้ เพื่อให้ความรู้สึกขัดแย้งนั้นลดน้อยลงมากที่สุด¹

แม้ว่าทัศนคติจะมีการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ยังขอมีความคงที่พอจะกำหนดค่าที่และพฤติกรรมของบุคคลได้ ดังที่ เอช เอช เรมเมอร์ส (H.H. Remmerse) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคงที่ของทัศนคติ พบว่า ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ในบางกรณีก็มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก หรือเปลี่ยนแปลงยาก²

การวัดทัศนคติ

เทคนิคการวัดทัศนคติมีหลายวิธี แต่ที่สำคัญและนิยมใช้กันมากที่สุดมี 2 วิธีคือ

1. วิธีของเซอร์สโตน (Thurstone Scale) เลียนมาร์ค เซอร์สโตน (Lenard Thurstone) ใช้วิธีวัดทัศนคติจากการตอบว่า "เห็นด้วย" หรือ "ไม่เห็นด้วย" กับข้อความที่ใช้วัดทัศนคติ แต่ต้องไม่สรุปว่าบุคคลนั้นจะปฏิบัติตามในข้อที่ตนเห็นด้วย วิธีของเซอร์สโตน ต้องรวบรวมข้อความเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา ซึ่ง

¹ Aaron QuinnSartain, et al., Psychology Understanding Human Behavior, p.118.

² H.H.Remmerse, Introduction to Opinion Attitude Measurement (New York : Harper and Brothers Publishers, 1954), pp.6-7.

ข้อความเหล่านี้จะเป็นตัวแทนของระดับความคิดเห็นต่าง ๆ ผู้ถูกทดสอบจะต้องแสดงให้เห็นว่า เห็นควย หรือ ไม่เห็นควยกับข้อความนั้น ๆ ข้อความหนึ่งจะกำหนดค่า (Scale Value) เอาไว้ เริ่มจาก 1.0 ซึ่งเป็นข้อความที่ไม่พอใจมากที่สุดเรื่อยไปถึง 5.5 สำหรับข้อความที่มีความรู้สึกเป็นกลาง ๆ จนกระทั่งถึง 11.0 ซึ่งมีค่าสูงสุดสำหรับข้อความที่พอใจมากที่สุด

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ไม่พอใจมากที่สุด			เป็นกลาง				พอใจมากที่สุด			

2. วิธีของลิเคอร์ค (Likert Scale) เรนส์ลิส ลิเคอร์ค (Rensis Likert) โคคิกิวิธีการนี้ขึ้นโดยรวบรวมข้อความที่ต้องการจะศึกษาให้มีข้อความทั้ง 2 ประเภท คือ ข้อความแสดงทัศนคติที่ดี (Positive) และข้อความที่แสดงทัศนคติไม่ดี (Negative) ผู้ถูกทดสอบจะแสดงความรู้สึกของตนต่อข้อความแต่ละข้อออกมาตามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ลักษณะ คือ

ข้อความที่แสดงทัศนคติที่ดี

เห็นควยอย่างมาก	ให้	5	คะแนน
เห็นควย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นควย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่แสดงทัศนคติไม่ดี

เห็นควยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นควย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นควย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นควยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

คะแนนทัศนคติของแต่ละคนได้จากผลรวมของคะแนนทุกข้อ แล้วนำคะแนนของแต่ละคนมาเรียงกัน เพื่อแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ โดยกำหนดให้ 27% ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความ (Item Analysis) เพื่อหาอำนาจจำแนก แล้วเลือกเฉพาะข้อความที่มีอำนาจจำแนกสูงพอเพียงไว้ใช้เป็นแบบวัดทัศนคติต่อไป

แบบวัดทัศนคติของลิเกอรัดนี้มีผู้นิยมใช้แพร่หลายมากที่สุดเพราะสร้างขึ้นได้ง่ายกว่าของเซอร์สโตน¹

ทฤษฎีและข้อคิดของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาทั้งหลายที่กล่าวมานี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้เพราะได้เสนอแนะหลักการและแนวทางการศึกษาที่เกี่ยวกับทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์เพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพครู

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของผู้ที่เป็นครูแล้ว และของผู้ที่สำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพครู ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติระหว่างกำลังศึกษาในสถาบันผลิตครูไว้เป็นจำนวนมาก ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ สรุปได้ดังต่อไปนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

พ.ศ. 2504 กองการวิจัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการสำรวจความเป็นอยู่ของครูทั่วประเทศ โดยใช้แบบสอบถามหาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป ทัศนคติต่ออาชีพครู การสอน การอบรมเด็ก การศึกษาความรู้เพิ่มเติม ฐานะทาง

¹ สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาสังคม, หน้า 22-23.

เศรษฐกิจ และความต้องการการช่วยเหลือ ครอบคลุมอย่างประชากรจากครูทุกประเภททั่วประเทศ จำนวน 16,925 คน ผลปรากฏว่า สาเหตุที่ครูส่วนใหญ่เลือกประกอบอาชีพครู เนื่องจากชอบอาชีพนี้ ร้อยละ 29.30 เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ร้อยละ 22.71 มีความพอใจในการสอนนักเรียน ร้อยละ 92.99 มีครูที่ไม่ต้องการเปลี่ยนอาชีพ ร้อยละ 62.28 ไม่ต้องการย้ายที่ทำงาน ร้อยละ 51.45 ส่วนครูที่ต้องการเปลี่ยนอาชีพเพราะเห็นอาชีพอื่นดีกว่าหนากว่ามีเพียงร้อยละ 10.99 และที่ต้องการย้ายที่ทำงานเพราะต้องการอยู่ในที่ซึ่งมีโอกาสหาความรู้อื่นเพิ่มเติม ร้อยละ 26.89¹

พ.ศ. 2505 ชีระชัย ปุณฺณโชติ ศึกษาศาสตรบัณฑิต "ทัศนคติเกี่ยวกับการเป็นครูของนิสิต คณะครุศาสตร์ หลักสูตร 2 ปี ที่เข้าศึกษาปีการศึกษา 2504" มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาทัศนคติต่อการเป็นครูและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในระหว่างก่อนเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์ และภายหลังรับการศึกษาระดับปริญญาการศึกษา ทั้งก่อนออกฝึกสอนแล้ว นอกจากนี้ยังต้องการหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครูกับคุณสมบัติของการเป็นครูของนิสิตด้วย ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามของคณะครุศาสตร์ที่ใช้อยู่สอบสัมภาษณ์ผู้สมัคร เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์มาเป็นข้อมูลในการวิจัย และใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกันนี้กับนิสิตหลักสูตร 2 ปี จำนวน 78 คน อีกครั้งหนึ่ง หลังจากฝึกสอนแล้ว เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของนิสิตทั้ง 2 ครั้ง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นอีกฉบับหนึ่ง เพื่อขอความคิดเห็นจากอาจารย์นิเทศก์ การสอนที่มีต่อนิสิตแต่ละคน โดยถือความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์การตัดสินคุณสมบัติการเป็นครูของนิสิตแต่ละคน ผลการวิจัยพบว่า ทั้งก่อนเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์และภายหลังฝึกสอนแล้ว นิสิตส่วนใหญ่ชอบอาชีพครู และมีความปรารถนาจะประกอบอาชีพครูต่อไป ร้อยละ 64.8 แต่ภายหลังฝึกสอนมีนิสิตร้อยละ 32.4 เห็นว่าอาชีพครูเป็นงานหนักทั้งกายและใจ ท่องรับฝึกสอนมาก ส่วนด้านคุณสมบัติของครูที่ดี ก่อนเข้าศึกษาใน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ กองการวิจัย, "ผลการสำรวจความเป็นอยู่ของครูทั่วประเทศ" เอกสารการวิจัยทางการศึกษา เล่ม 6, พ.ศ. 2504.

คณะครูศาสตร์ นิสิตเห็นว่าครูที่ดีต้องสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี แต่ภายหลังฝึกสอน เห็นว่าครูที่ดีควรมีความรู้ดี มีความยุติธรรม ใจดี มีเมตตา ห่วงถึงเพื่อนนักเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดี¹

พ.ศ. 2506 เสรี ลาชโรจน์ ได้วิจัยเรื่อง "ทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปทุมวัน และบางแสน ปีการศึกษา 2505 เกี่ยวกับอาชีพครู" เพื่อจะศึกษาทัศนคติต่ออาชีพครูโดยทั่วไป ตัวอย่างประชากรคือ นิสิตชั้นปีที่ 4 ทุกสาขาวิชาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 242 คน วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน 59 คน และวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน 50 คน รวมทั้งหมด 351 คน แบ่งออกเป็นนิสิตชาย 189 คน นิสิตหญิง 162 คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทัศนคติขึ้นเองตามหลักของมินิโซตา (The Minnesota Teacher Attitude Inventory) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิตร้อยละ 60 มีความตั้งใจมั่นคงในการเรียนวิชาการศึกษาและการประกอบอาชีพครู แต่นิสิตหญิงมีทัศนคติที่ดีกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเกือบ 2 ใน 3 ของนิสิตทั้งหมดนิยมทำงานในกรมการฝึกหัดครูมากที่สุด²

พ.ศ. 2507 ัจฉา บุญวานิช ได้วิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ภาคการศึกษา 5 ประจำปีการศึกษา 2507" มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจปัญหาความเป็นอยู่ทั่วไป และความคิดเห็นในการเป็นครูของนักเรียนฝึกหัดครูทั้งในระยะก่อนและหลังฝึกสอนแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 307 คน และ

¹ธีระชัย ปุณณโชติ, "ทัศนคติเกี่ยวกับการเป็นครูของนิสิตคณะครูศาสตร์ หลักสูตร 2 ปี ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2504," (วิทยานิพนธ์ครูศาสตร์บัณฑิต คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2505).

²เสรี ลาชโรจน์, "ทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปทุมวันและบางแสน ปีการศึกษา 2505) เกี่ยวกับอาชีพครู," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, พ.ศ. 2506).

วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึงชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 122 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนฝึกหัดครูเขาเรียนครูเพราะชอบอาชีพครู และภายหลังฝึกสอนแล้วทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูอยากเป็นครูมากขึ้น ส่วนมากไม่ต้องการเปลี่ยนอาชีพครู ส่วนทัศนคติต่อลักษณะครูที่ดี พบว่า ทั้งก่อนและหลังฝึกสอนมีความเห็นไม่แตกต่างกันว่าครูที่ดีต้องมีความเมตตา กรุณา หัวใจดีก่อนนักเรียน มีความประพฤติดี กิริยามรรยาทเรียบร้อย เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก เสียสละและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม¹

ในปีเดียวกัน แนน้อย ติตติรานนท์ ได้วิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครู ในภาคการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2507" มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรชั้นสูง ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จากวิทยาลัยครู 4 แห่ง ในภาคการศึกษา 1 คือ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา และวิทยาลัยครูจันทระเกษม รวมทั้งหมด 488 คน แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) และแบบปลายเปิด (Opened-end) ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนฝึกหัดครูมีความตั้งใจแน่นอนจะประกอบอาชีพครู คุยเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคม และส่วนรวมมาก แต่ของเสียสละและอดทน แต่มีนักเรียนชายชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 48.27 นักเรียนหญิงชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 53.45 นักเรียนชายชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 47.27 และนักเรียนหญิงชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 48.49² ที่ยังทัศนคติใจไม่ได้ว่าจะฝึกอาชีพครูต่อไปหรือไม่²

¹ วัจนา มุณฺวานิช, "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ภาคการศึกษา 5 ประจำปีการศึกษา 2507," (วิทยานิพนธ์ครูศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2507).

² แนน้อย ติตติรานนท์, "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครู ในภาคการศึกษา 1 ปีการศึกษา 2507," (วิทยานิพนธ์ครูศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2507).

พ.ศ. 2513 อารี รังสิโยกฤษณ์ ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และระดับชั้นประโยคประถมศึกษา ปีการศึกษา 2512" มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาทัศนคติต่ออาชีพครู และเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครูระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) และระดับชั้นประโยคประถมศึกษา (ป.ป.) ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนฝึกหัดครูชั้นปีที่ 2 จากสถาบันฝึกหัดครู 7 แห่ง คือ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และวิทยาลัยครูยะลา รวมทั้งสิ้น 775 คน แยกเป็นนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา 554 คน ชาย 265 คน หญิง 289 คน นักเรียนระดับชั้นประโยคประถมศึกษา 211 คน ชาย 43 คน หญิง 178 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดทัศนคติต่ออาชีพครูแบบซีแมนติก ดีฟเฟอเรนเชียล สเกล (Semantic Differential Scale) จำนวน 24 ข้อ ปรากฏผลวิจัยคือ นักเรียนฝึกหัดครูทั้ง 2 ระดับมีทัศนคติต่ออาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในเรื่องอาชีพครูของมีเหตุผล และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในเรื่องอาชีพครูมีความมั่นคง กว้างหน้า ใคร ๆ ก็อยากเป็นครู และนักทัศนคติต่ออาชีพครูเป็นไปในแนวเดียวกัน คือ อาชีพครูเป็นอาชีพที่น่าสรรเสริญ น่าภูมิใจมีความสำคัญ เป็นตัวอย่างที่ดี มีชื่อเสียง ล้ำบาทเป็นงานหนักและน่าหนักใจ¹

พ.ศ. 2514 ไสค์ถิต นันทพันธ์ ได้วิจัยเรื่อง "องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจและความมั่นใจในการเลือกเรียนครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน บางแสน และนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จบชั้น ม.ศ.5" วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ศึกษา

¹ อารี รังสิโยกฤษณ์, "การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียนฝึกหัดครูระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และระดับชั้นประโยคประถมศึกษา ปีการศึกษา 2512" (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, พ.ศ. 2512)

องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจและความมั่นใจในการเลือกเรียนครูของนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างประชากรเป็นนิสิตที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและกำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน 182 คน นิสิตชาย 36 คน นิสิตหญิง 146 คน วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน 169 คน นิสิตชาย 84 คน นิสิตหญิง 85 คน และนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 153 คน นิสิตชาย 36 คน นิสิตหญิง 146 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นิสิตเลือกเรียนครูโดยการตัดสินใจด้วยตนเอง ร้อยละ 72.22 มีความภาคภูมิใจร้อยละ 16.87 เรียนตามเพื่อนร้อยละ 2.78 แรงจูงใจในการเลือกเรียนครูของนิสิตชายคือ เรียนจบแล้วหางานทำได้ง่าย ส่วนนิสิตหญิงให้เหตุผลว่า เรียนเพราะรักอาชีพครู และสงสารรักเด็ก และจากการศึกษาอันดับการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชากรพบว่า นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาเลือกอันดับ 6 มากที่สุด เลือกอันดับ 1 น้อยที่สุด แต่นิสิตคณะครุศาสตร์เลือกอันดับ 2 มากที่สุด เลือกอันดับ 5 - 6 น้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตหญิงร้อยละ 71.84 และนิสิตชายร้อยละ 49.36 มีความตั้งใจจะไม่เปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ซึ่งเมื่อรวมทั้งสองเพศแยกได้ดังนี้คือ วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวันร้อยละ 73.63 วิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสนร้อยละ 59.17 และนิสิตคณะครุศาสตร์ร้อยละ 62.75 ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาเมื่อแรกเข้าศึกษามีความเชื่อมั่นในการเรียนครูน้อยกว่านิสิตคณะครุศาสตร์ แต่ความรู้สึกนี้เปลี่ยนไปในทางที่ดีเมื่อเรียนแล้ว ส่วนนิสิตคณะครุศาสตร์มีความมั่นใจมากทั้งเมื่อแรกเข้าศึกษาและเมื่อเรียนไปแล้ว¹

¹ โสภณิน นีทรัพย์, "องค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจและความมั่นใจในการเลือกเรียนครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน บางแสน และนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จบ ม.ศ.5" (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, พ.ศ. 2514)

พ.ศ. 2516 สํารวย มีชนอน ได้วิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2516" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ตัวอย่างประชากรคือ นิสิตชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และ ปทุมวัน จำนวนทั้งสิ้น 360 คน เป็นนิสิตชาย 158 คน นิสิตหญิง 202 คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทัศนคติตามแบบวัดทัศนคติของลิเคอร์ต (Likert) จำนวน 40 ข้อ แบบซีแมนติกดิฟเฟอเรนเชียล สเกล (Semantic Differential Scale) จำนวน 20 ข้อ และแบบจัดอันดับในการเลือกอาชีพจำนวน 10 ข้อ ผลการวิจัยสรุปได้คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในด้านการสอนความสัมพันธ์กับอาชีพและบุคคล เศรษฐกิจและความก้าวหน้า ดีกว่านิสิตปีอื่น ๆ แต่ในค่านจรรยาครู ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวันทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตแต่ละชั้นไม่แตกต่างกันเลย และในการจัดอันดับความชอบต่ออาชีพ นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 เลือกอาชีพครูเป็นอันดับที่ 1, 3, 8 และ 10 ตามลำดับ ส่วนวิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวันเลือกอาชีพครูเป็นอันดับที่ 2, 1, 1 และ 4 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิสิตที่เรียนชั้นสูงขึ้นไปมีแนวโน้มทางทัศนคติต่ออาชีพครูไม่ดีกว่านิสิตในชั้นต่ำกว่า¹

พ.ศ. 2517 วรรณิกา ทองงอก ได้วิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก" เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก และเปรียบเทียบความสัมพันธ์นี้ระหว่างนิสิตชายและนิสิตหญิง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

¹ สํารวย มีชนอน, "การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2516" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2516)

นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลกที่ออกฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 และ ที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2516 จำนวน 310 คน เป็นชาย 114 คน และหญิง 196 คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูขึ้นเองเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1. เกี่ยวกับลักษณะของอาชีพครู
2. ความคิดเห็นในตัวครู
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบ

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง ๆ ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนของนิสิตชายและหญิงพบว่า ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมาจากรอบคร่ำที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันก็ตาม ดังนั้นสรุปได้ว่า ทัศนคติเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งทำให้ผู้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครูมีแนวโน้มจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนสูง แต่ในทางตรงข้ามผู้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพครูก็จะมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย และอาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกันก็ไม่มีผลต่อทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนแต่อย่างใด¹

ในปีเดียวกัน ธิดา บุญยานยาว ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบทัศนคติของครูปริญญาโทสาขาแนะแนวและสาขาอื่น ๆ ที่มีต่ออาชีพครู" เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูของครูผู้ปริญญาโทสาขาแนะแนวการศึกษาที่สำเร็จจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และกำลังปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 81 คน ครูผู้ปริญญาโทสาขาอื่น ๆ 90 คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทัศนคติขึ้นเองเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูผู้ปริญญาโทสาขาแนะแนวการศึกษามีทัศนคติต่ออาชีพครูว่า มีความมั่นคง มีหลักและมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตดี มีเวลา

วิจารณ์ ทองงอก, "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครูวินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก (ปริญญาโท) การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, พ.ศ. 2517).

พักผ่อนมาก สูงกว่าครูผู้ปฏิบัติวิชาชีพอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01¹

พ.ศ. 2520 ณรงค์ เทียมเมฆ ได้วิจัยเรื่อง "ทัศนคติต่ออาชีพครูและความต้องการด้านกิจกรรมของนักเรียนชาวเขาวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่ออาชีพครูระหว่างนักเรียนชาวเขา และนักเรียนชาวไทยพื้นราบ หลักสูตร 5 ปี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนฝึกหัดครูหลักสูตร 5 ปี วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี แบ่งเป็นนักเรียนชาวเขา 86 คน และนักเรียนชาวไทยพื้นราบ 97 คน รวมทั้งหมด 183 คน ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทัศนคติขึ้นเองตามแบบวัดทัศนคติของเซอร์สโตน (Thurstone) ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่ออาชีพครูของนักเรียนชาวเขาและนักเรียนชาวไทยพื้นราบไม่แตกต่างกัน²

งานวิจัยในต่างประเทศ

ค.ศ. 1962 เอเดรา อี ลิปส์คอมบ์ (Edra E. Lipscomb) ได้วิจัยเรื่อง

"A Study of Attitude of Student Teachers in Elementary Education"

จุดประสงค์ของการวิจัยคือ เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตสาขาประถมศึกษาในระบะก่อนฝึกสอนและหลังฝึกสอนแล้ว และศึกษาทัศนคติของนิสิตที่มีต่อนักเรียนหลักสูตรการเรียนการสอน และบทบาทของอาชีพครูด้วย ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

¹ธิดา บุญยานยาว, "การเปรียบเทียบทัศนคติของครูปริญญาโทสาขาแนะแนวและสาขาอื่น ๆ ที่มีต่ออาชีพครู" (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ ประสานมิตร, พ.ศ. 2517).

²ณรงค์ เทียมเมฆ, "ทัศนคติต่ออาชีพครูและความต้องการด้านกิจกรรมของนักเรียนชาวเขาวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี" (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, พ.ศ. 2520).

ครั้งนี้เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยอินเดียนา ซึ่งออกฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ แห่งรัฐอินเดียนา จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดทัศนคติที่สร้างขึ้นเอง มีความเชื่อมั่น (Reliability) .80 จำนวน 123 ข้อ เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ 24 ด้าน เช่น ปัญหาคนหลักสูตรประถมศึกษา บทบาทของครู การเตรียมการสอน ประสิทธิภาพในการสอน การพัฒนาการสอน เป็นต้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือนี้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรในสัปดาห์แรกของการฝึกสอน และภายหลังจากการฝึกสอนแล้ว ผลการวิจัยพบว่านิสิตเพียง 3 คนเท่านั้นที่ทัศนคติก่อนฝึกสอนและภายหลังจากการฝึกสอนมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก แต่นิสิตอีก 41 คน มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างเด่นชัดที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 นอกจากนี้ทัศนคติต่อวิชาชีพครูก็ขึ้นภายหลังฝึกสอนแล้วที่ระดับความเชื่อมั่น .01 สรุปได้ว่า นิสิตมีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากได้รับประสบการณ์จากการฝึกสอนแล้วอย่างเห็นได้ชัด¹

✓ ค.ศ. 1964 เบิร์ล เจ. บริม (Burl J. Brim) ได้วิจัยเรื่อง "Attitude Change in Teacher Education Students" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าโปรแกรมการเรียนของนิสิตฝึกสอนระดับปริญญาตรีมีผลต่อทัศนคติของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนและวิชาชีพครูอย่างไร โดยใช้แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูของมินิโซตา (The Minnesota Teacher Attitude Inventory) กับกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนิสิตฝึกหัดครูระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเดนเวอร์ (University of Denver) และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีต่าง ๆ จำนวน 250 คน จากการทดสอบด้วยเครื่องมือชุดเดียวกัน กับกลุ่มตัวอย่างประชากรนี้ทั้งในระยะต้นภาคเรียนและตอนปลายภาคเรียน ซึ่งมีระยะเวลาต่างกัน 10 สัปดาห์ เมื่อนำผลมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่า ใดก็ตามความแตกต่างกันของทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ นิสิตที่เรียนจบหลักสูตรมีทัศนคติดีกว่าเมื่อเริ่มเรียน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ถึง

¹Edra E. Lipsecmb, "A Study of Attitude of Student Teacher in Elementary Education" The Journal of Education Research 60 (December 1966) : 159 - 163.

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครูจากนิสิตจำนวน 32 คน ซึ่งมีคะแนนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างเด่นชัดโดยผลสรุปว่า มาจากสาเหตุ 2 ประการคือ

1. ประสบการณ์ในการเรียนตามหลักสูตรวิชาการศึกษาคือ จากการจัดเกณฑ์นักเรียน (Observing Children) ซึ่งนิสิตทั้งหมดเห็นว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คิดเป็นร้อยละ 95.45

2. ประสบการณ์ที่ได้รับนอกเหนือจากการเรียนคือ จากวิธีการสอนของอาจารย์ (Instructor's Method) ร้อยละ 78.12 จากเนื้อหาวิชาเรียน (Content of Lecture) ร้อยละ 34.37 และจากการอภิปรายในชั้นเรียน (Class Discussions) ร้อยละ 25.00¹

ค.ศ.1963 ทากาโก มอริ (Takako Mori) ได้ศึกษาเรื่อง "Analysis of Factor Influencing Motivations for Becoming a Teacher" เพื่อวิเคราะห์หาเหตุผลหรือแรงจูงใจในการประกอบอาชีพครู กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยมิชิแกน (Michigan State University) ซึ่งเรียนวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์แล้ว จำนวน 556 คน เป็นชาย 188 คน หญิง 368 คน และประมาณ 70% ของกลุ่มตัวอย่างประชากรมีอายุ 20 ปี คือ ชายมีอายุเฉลี่ย 20.56 ปี หญิงมีอายุเฉลี่ย 19.65 ปี ผู้วิจัยให้ทัศนคติแบบสอบถามเกี่ยวกับ เหตุผลพื้นฐานการเข้าเรียนครู ความตั้งใจในการประกอบอาชีพครู ทัศนคติต่อวิชาชีพครูในกาน เศรษฐกิจ วัฒนธรรม จรรยาครู ความสัมพันธ์กับบุคคลและอาชีพอื่น ๆ และคุณประโยชน์ของวิชาชีพครู ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตที่ตัดสินใจเลือกเรียนครูด้วยตนเอง เป็นนิสิตชายร้อยละ 47.8 นิสิตหญิงร้อยละ 39.4

¹Burl J. Brim, "Attitude Change in Teacher Education Student"
The Journal of Education Research 59 (July - August 1966) : 441 -
 445.

เรียนเพราะทัศนใจด้วยตนเองและมีผู้อื่นแนะนำ คิดเป็นนิสิตชายร้อยละ 30.3 นิสิตหญิง ร้อยละ 41.3 เรียนเพราะทัศนใจด้วยตนเองด้วยเห็นว่าเป็นอาชีพที่น่าสนใจคิดเป็นนิสิตชายร้อยละ 8 นิสิตหญิงร้อยละ 7.3 ส่วนความตั้งใจในการประกอบอาชีพครู พบว่ามีความแตกต่างกันในระหว่างนิสิตชายและนิสิตหญิงคือ นิสิตชายร้อยละ 43 ตั้งใจจะประกอบอาชีพครูจนกว่าจะเกษียณอายุ ส่วนนิสิตหญิงมีจำนวนถึงร้อยละ 52.1 ที่ตั้งใจจะประกอบอาชีพครูจนกว่าจะไต่เต้างานมีกรอบคร่าวๆไป ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพครู โดยทั่วไปนิสิตมีทัศนคติสูงมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนิสิตชายและนิสิตหญิง พบว่า นิสิตหญิงมีทัศนคติที่พึงพอใจต่ออาชีพครูสูงกว่านิสิตชาย ในด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระบบเกษียณอายุ โอกาสลาป่วย รายได้ ความก้าวหน้าในอาชีพ โอกาสจะประกอบอาชีพอื่นด้วย การยกย่องในสังคม จรรยาครู จึงกล่าวได้ว่าสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการทัศนใจในการประกอบอาชีพครู¹

ค.ศ. 1969 กิลเบิร์ต อี มาเซอร์ (Gilbert E. Mazer) ได้วิจัยเรื่อง

"Attitude and Personality Change in Student Teacher in Disadvantaged Youth" วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการฝึกสอนเพื่อเสริมสร้างทัศนคติต่อวิชาชีพครูและบุคลิกภาพของผู้ที่จะเป็นครูสอนเด็กพิการและนำผลของการวิจัยในครั้งนั้นมาปรับปรุง โปรแกรมการผลิตครูสอนเด็กพิการเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพดีต่อไป ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองซึ่งเป็นนิสิตสาขาประถมศึกษามหา-วิทยาลัยมิชิแกนตะวันตก (Western Michigan University) เรียนจบหลักสูตรครูประถมศึกษาแล้วจำนวน 53 คน และกำลังจะออกฝึกสอนเป็นเวลา 15 สัปดาห์ ในโรงเรียนสอนเด็กพิการ ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นนิสิตอาสาสมัครที่ให้ความสนใจที่จะสอนเด็กพิการ โปรแกรมการฝึกสอนแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ในฤดูใบไม้ผลิ 7½ สัปดาห์แรก เป็นการ

¹Takako Mori, "Analysis of Factor Influencing Motivations for Becoming a Teacher" The Journal of Education Research 60 (December 1966) : 174 - 179.

บรรยายเกี่ยวกับการสอนและการทํางาน ในภาคฤดูร้อนเป็นการฝึกสอนในโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่งในรัฐมิชิแกนและในค่ายฤดูร้อนสำหรับเด็กพิการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดทัศนคติแบบซีแมนติก ดีฟเฟอเรนเชียล (Semantic Differentials) ของ โอสกู๊ด (Osgood) แบบวัดบุคลิกภาพ (The Personal Orientation Inventory) การศึกษาหาข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ 1. สัปดาห์แรกของภาคฤดูใบไม้ผลิ (Pre-Period) 2. สัปดาห์สุดท้ายของภาคฤดูใบไม้ผลิ (Post-Period) 3. หลังจากฝึกสอนแล้ว 15 สัปดาห์ (Post-Post Period) ผลการวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติในระยะที่ 1 และที่ 2 พบว่าทัศนคติของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันคือ มีทัศนคติไม่กีดขวางวิชาชีพครูและการสอนเด็กพิการ แต่เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติในระยะที่ 2 และที่ 3 กลับพบว่ามี การเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางที่ดีขึ้นอย่างเด่นชัด ส่วนค่านบุคลิกภาพจากการวัดเปรียบเทียบในระยะที่ 1 และที่ 2 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่านิสิตมีค่านิยมค่านบุคลิกภาพที่ดีขึ้นกว่าเมื่อเริ่มเรียน จากผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า โปรแกรมการฝึกสอนมีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างทัศนคติของวิชาชีพครูและบุคลิกภาพให้แก่นิสิตฝึกสอน¹

✓ ค.ศ. 1974 ครูซิลลา ดีเลจ จี กอร์ดอน (Drusilla Delece G. Gordon) ได้ศึกษาเรื่อง "The Influence of Early Teaching Experience on the Attitude of Junior College Students Toward Teacher - Pupil Relationships and Towards Teaching as a Career" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของประสบการณ์การสอนระยะแรกความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนของนิสิตฝึกสอนที่มีต่อทัศนคติวิชาชีพครู ตัวอย่างประชากรในการวิจัยคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน

¹Gilbert E. Mazer, "Attitude and Personality Change in Student Teacher of Disadvantaged Youth" The Journal Education Research 63 (November 1969) : 116 - 120.

สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยเวสตาร์ก คอมมูนิตี คอลเลจ (Westark Community College) รัฐอาร์คันซอ (Arkansas) ประจำปีการศึกษา 1973 จำนวน 27 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง (Experimental Group) 2 กลุ่ม ๆ ละ 9 คน และกลุ่มควบคุม (Control Group) 9 คน กลุ่มทดลองกลุ่มแรกจะเรียนภาคบรรยาย 7 สัปดาห์ แล้วจึงออกฝึกสอนเป็นเวลา 7 สัปดาห์ กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 ออกฝึกสอนก่อนเป็นเวลา 7 สัปดาห์ แล้วจึงเข้ารับฟังคำบรรยายอีก 7 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนตามโปรแกรมปกติ ตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม จะได้รับแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูของมินิโซตา (The Minnesota Teacher Attitude Inventory) ในสัปดาห์แรกและเมื่อจบโปรแกรมการเรียนคืออีก 14 สัปดาห์ต่อมา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม มีทัศนคติต่อวิชาชีพครู และความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนไม่แตกต่างกัน และยังพบอีกว่า ทัศนคติในระยะแรกและภายหลังฝึกสอนแล้วไม่แตกต่างกันอีกด้วย¹

✓ ในปีเดียวกัน ยีน อาร์มิสเตด มัวร์ฟิลด์ (Jean Armistead Moorefield) ได้วิจัยเรื่อง "A Study of Change Attitude and Selected Perceptions Among Social Studies Student Teachers" วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนิสิตฝึกสอนสาขาสังคมศึกษาที่มีต่ออาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา นักเรียน และบทบาทของครูสังคมศึกษา ตัวอย่างประชากรคือ นิสิตฝึกสอนสาขาสังคมศึกษา 50 คน และอาจารย์นิเทศก์ 4 คน จากมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย (University of Virginia) อาจารย์ที่เลี้ยงจากโรงเรียนรัฐบาลในรัฐเวอร์จิเนีย อีก 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครูของมินิโซตา

¹Drusilla Delece G. Gordon, "The Influence of Early Teacher Experience on the Attitude of Junior College Students Toward Teacher-Pupil Relationships and Toward Teaching as a Career" Dissertation Abstracts International 35 (September 1974) : 154-A.

(The Minnesota Teacher Attitude Inventory) ผู้วิจัยได้วัดทัศนคติของนิสิตฝึกสอนทั้งในระยะก่อนและหลังฝึกสอนและยังใช้วิธีสัมภาษณ์ความคิดเห็น ความหวัง และความเข้าใจที่มีต่ออาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง การสอนวิชาสังคมศึกษา นักเรียนและบทบาทของครูสังคมศึกษา 3 ระยะเวลาคือ 1. ระยะก่อนฝึกสอน 2. สัปดาห์ที่ 5 ของการฝึกสอน 3. ภายหลังฝึกสอน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า นิสิตฝึกสอนมีทัศนคติต่อการสอนเปลี่ยนแปลงไปในทางนิเสธ (Negative) และยังพบอีกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการสอนและความเข้าใจของนิสิตฝึกสอนที่มีต่ออาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และบทบาทของครูสังคมศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนความต้องการของนิสิตฝึกสอนก็คือ ต้องการความเข้าใจใ้ได้รับการสังเกตการสอนอย่างสม่ำเสมอ วิธีการเขียนบันทึกการสอน วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม คำแนะนำในชั้นระเบียบวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาการฝึกสอน แต่ส่วนใหญ่มีปัญหายุ่งยากในระหว่างแรกของการฝึกสอนเท่านั้นและในชั้นความเข้าใจต่ออาจารย์นิเทศก์ไม่มีปัญหาแต่อย่างใด¹

✓ ค.ศ. 1978 วิลเลียม เดวิด ซัลลิแวน (William David Sullivan) ได้วิจัยเรื่อง "A Study of Professional Attitude, Self Concept and Teaching Competencies of Student Teachers in Performance-Based and Traditional Teacher Training Programs" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพครู มโนทัศน์ และสมรรถภาพในการสอนของนิสิตฝึกสอนระหว่างโปรแกรมฝึกหัดครูแบบเดิม (Traditional Teacher Training Program) และโปรแกรมฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน (Performance-Based Teacher Training Programs) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นิสิตฝึกสอนสาขาประถมศึกษาจำนวน 50 คน

¹Jean Armistead Moorefield, "A Study of Change Attitude and Selected Perception Among Social Studies Student Teachers" Dissertation Abstracts International 35 (February 1975) : 5199-A-5200-A.

ซึ่งแบ่งเป็นนิสิตฝึกสอนตามโปรแกรมฝึกหัดครูแบบเดิม 25 คน และโปรแกรมฝึกหัดครูแบบ
 สมรรถฐาน 25 คน และนักเรียนประถมศึกษาในรัฐฟลอริดาอีก 150 คน ผู้วิจัยใช้แบบ
 วัดทัศนคติต่อวิชาชีพของมินิโซตา (The Minnesota Teacher Attitude Inventory)
 เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลปรากฏว่า นิสิตฝึกสอนทั้ง 2 โปรแกรมมีทัศนคติต่อวิชาชีพครู
 มโนทัศน์ และสมรรถภาพในการสอนไม่แตกต่างกันตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้¹

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 อุดมศาสตร์มหาวิทยาลัย

¹William David Sullivan, "A Study of Professional Attitude, Self Concept and Teaching Competencies of Student Teachers in Performance-Based and Traditional Teacher Training Programs" The Dissertation Abstracts International 4 (September 1979) : 1632-A.-1633-A.